

Lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi arpajaislain muuttamiseksi

Sisäministeriölle

Viite: SMDno-2018-1061

Nuori kirkko ry kiittää valmistelijoita esitysluonnoksesta. Nuori kirkko pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n merkittävän ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelua.

Esitysluonnoksen sisällöstä

Lain muuttamisen tavoite rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava. Tavoitetta ei kuitenkaan voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista, niihin puuttumisen keinoista sekä näiden keinojen vaikutuksista. Näistä syistä esitysluonnos on hätiköity ja harkitsematon. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, rahapelihaittojen jakautumisesta eri väestöryhmien kesken ja niiden kustannuksista yhteiskunnalle on hyvin vähän tietoa. Rahapelaamisen kokonaisuuteen liittyvä ja Alkoholitutkimussäätiön rahoittama hyöty- ja haitta-analyytitutkimus Suomessa on käynnistynyt, mutta tulokset puuttuvat vielä. Johdonmukaista ja vastuullista lainvalmistelua olisi kartoittaa ensin perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset ja luoda sen jälkeen ratkaisut näiden purkamiseksi. Nyt annetussa esitysluonnoksessa ehdotetaan siirtymistä suoraan järeisiin puuttumisen keinoihin, vaikkei vielä ole tietoa kevyempienkään keinojen vaikutuksesta. Tähän kytkeytyy myös esitysluonnokseen kirjatun, tunnistautumiseen liittyvän valtioneuvoston asetuksen jättäminen valmistelematta lakiesityksen kanssa rinnan.

Huomioita esitysluonnoksesta ja sen vaikutuksista

Esityksessä mitätöidään sen läpimenosta aiheutuvat haittavaikutukset.

Esitysluonnoksessa todetaan, että sillä "voi olla jossain määrin vaikutuksia myös yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimintaan niille myönnettävien avustusten määrän vähentyessä". Kirjaus väheksyy nykyistä suomalaisen kansalaistoiminnan vakiintunutta rahoitusmallia, jossa merkittävä osa kansalaisjärjestöjen toiminnasta rahoitetaan veikkausvoittovaroin. Lisäksi kirjaus aliarvioi kolmannen sektorin perinteisesti vahvaa roolia ja yhteiskunnallista merkitystä. Järjestöjen tuottama palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminta on useissa tutkimuksissa todettu panos-tuotos-suhteeltaan merkittäväksi ja vaikuttavaksi sekä yhteiskunnan että yksilön kannalta. Tästä toiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Nuorisotyöstä leikkaaminen on leikkaamista yhteiskunnan tulevasta hyvinvoinnista. On myös huomionarvoista, että mikäli nyt esitetty uudistus olisi toteutettu ennen Veikkauksen, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoton vuonna 2017 toteutettua fuusiota nykyiseksi Veikkaukseksi, olisi muutos koskenut ainoastaan Raha-automaattiyhdistyksen peliautomaatteja ja vaikuttanut siten ainoastaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitukseen. Nyt esitetty pelituottojen todennäköinen väheneminen asettaa jo muutenkin pienimpiin rahoituksensaajiin kuuluvan nuorisoalan heikoimpaan asemaan. Hyvinkin pienten avustusten varassa toimiville nuorisojärjestöille leikkaukset saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkauttamista. Nuorisojärjestöjen kentällä avustusten vaikuttavuus on merkittävää ja kohdistuu tulevaisuuden tekijöihimme. Nuori kirkko ry pitää nuorisojärjestöjen avustusten mahdollista pienenemistä lyhytnäköisenä ja riskialttiina.

Esitys on ristiriidassa Sipilän hallituksen politiikan kanssa. Sipilän hallitus on johdonmukaisesti korostanut edistävänsä muun muassa norminpurkua, joidenkin säänneltyjen toimintojen vapauttamista sekä yrittäjämysteisyyttä. Nyt esitetyt muutokset eivät palvele näitä tavoitteita - päinvastoin. Lisäksi on huomionarvoista, että esimerkiksi alkoholilainsäädännön uudistamisessa edettiin täysin päinvastaiseen suuntaan kuin nyt tehdyssä esityksessä, vaikka alkoholinkäytöstä aiheutuvat terveydelliset ja sosiaaliset haitat ovat yhteiskunnallisesti merkittävästi suurempia ja yleisempiä kuin pelihaitat.

Nuoren kirkon ehdottamat muutokset esitysluonnokseen

Ensisijaisesti Nuori kirkko ehdottaa, että esitysluonnos palautetaan valmisteluun 14 c §:n osalta. Samalla tulisi valmistella myös tunnistautumista koskeva valtioneuvoston asetusratkaisu, joka annettaisiin eduskunnalle lakiesityksen yhteydessä. Esitämme, että lakiesitys valmistellaan avoimen ja osallistavan valmistelun periaattein, kuten esimerkiksi tuoreessa rahankeräyslain uudistamishankkeessa.

Toissijaisesti Nuori kirkko ehdottaa, että mikäli esitysluonnosta ei palauteta valmisteluun 14 c §:n osalta, lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Pidempi siirtymäaika olisi paitsi talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätöksen mukainen, myös kaikille osapuolille kohtuullinen ja mahdollistaisi hallitun valmistautumisen muutokseen sekä Veikkauksen että edunsaajien osalta.

Lisäksi Nuori kirkko esittää, että osana arpajaislain uudistusta käynnistettäisiin laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa. Nyt tehty esitys on jälleen yksi esimerkki siitä, ettei kansalaisjärjestöjen tarvitsemista taloudellisista toimintaedellytyksistä ja niiden lähteistä olla käyty keskustelua eikä niitä koskevaa lainsäädäntöä olla valmisteltu hallinnonalat ja sektorirajat ylittävänä kokonaisuutena.

NUORI
KIRKKO

Sami Ojala
toiminnanjohtaja